**VOORSTEL AAN DE GEMEENTERAAD**

Behandelend ambtenaar: H. de Gucht
Afdeling/cluster: /
Portefeuillehouder: Niek Wind

Registratienummer: 101890-2021:853277

**Onderwerp:**
Participatievisie

**Voorgestelde wijze van afdoening:**
Ter vaststelling

**Beslispunten:**

*De gemeentelijke Participatievisie "Bouwen aan een nieuw samenspel" vaststellen als richtinggevend kader voor ons participatiebeleid*

*Kennis nemen van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de inhoud van de participatievisie*

**Inleiding**
De participatievisie 'Bouwen aan een nieuw samenspel' vormt de basis voor hoe we als gemeente Borger-Odoorn de komende jaren invulling willen geven aan participatie. Belangrijkste aanleiding hiervoor is de veranderende verhouding tussen overheid en samenleving. Onze inwoners nemen steeds vaker actie in hun omgeving en reageren anders en (pro)actiever op beleid en initiatieven van de gemeente. Hierdoor veranderen de verhoudingen tussen ons als gemeentelijke overheid en onze inwoners.

Met 'omgeving' wordt in participatietermen vaak gedoeld op onze fysieke leefomgeving. In dat opzicht is de aanstaande invoering van de Omgevingswet natuurlijk relevant. Bij de Omgevingswet wordt volgens het Rijk immers participatie bevorderd. Bijvoorbeeld door burgers en ondernemers zo goed mogelijk te betrekken bij de ontwikkeling van de leefomgeving.

Onze visie op participatie is echter niet beperkt tot het fysiek-ruimtelijke domein, en heeft dus betrekking op meer dan alleen de Omgevingswet. Veelgehoorde termen als 'burgerparticipatie' en 'overheidsparticipatie' geven een goede eerste indicatie van waar we het over hebben. In de visie wordt de definitie van 'participatie' nader ingevuld.

Onze visie op participatie is opgebouwd aan de hand van een aantal bouwstenen:

1. We stellen aan het begin van een participatietraject vast welk participatieniveau aan de orde is, en hoeveel speelruimte en verantwoordelijkheid andere betrokkenen hebben.

2. Afhankelijk van de speelruimte voor participatie maken we de wederzijdse verwachtingen zo duidelijk mogelijk inzichtelijk, inclusief eventuele beperkingen die daarbij horen.
3. We vullen participatie in op een manier die beter aansluit bij de voorkeuren en kenmerken van onze inwoners, door naast onze praktijkervaring gebruik te maken van data.
4. Op basis van het participatieniveau en de kenmerken en voorkeuren van betrokkenen uit de samenleving gaan we eerder en gerichter communiceren, om de juiste mensen bij het juiste thema te betrekken.
5. Voorafgaand aan een participatieproces maken we duidelijke afspraken over de rolverdeling tussen de verschillende betrokkenen.
6. We maken een duidelijk onderscheid tussen de kwaliteit van het doorlopen proces en het verkregen draagvlak.
7. We geven de ambtelijke organisatie ruimte en hulp om onze veranderende rol in de praktijk goed in te vullen door te dóen.
8. We spelen in op de kansen die de Omgevingswet biedt om participatie bij initiatieven in de fysieke leefomgeving te verbeteren.

Omdat we participatie zien als een doorlopend proces is deze visie geen eindstation of definitief beeld, maar wel een belangrijke (tussen)stap op weg naar nieuwe manieren van denken en doen.

**Beoogd effect**
Met behulp van de participatievisie willen we actief inspelen op de veranderingen in de samenleving. Door hierin de goede dingen te doen ontstaat een betere relatie tussen de gemeente als 'eerste overheid' en onze inwoners. Samengevat worden met participatie de volgende doelstellingen nagestreefd.

- Meer gedeelde verantwoordelijkheid van samenleving en gemeente
- Beter gebruikmaken van het initiatief van de samenleving
- Beter verwachtingsmanagement vanuit de gemeente naar de samenleving
- Scherper zicht op de belangen van verschillende betrokkenen
- Planvorming van betere kwaliteit
- Een solider basis voor afgewogen besluitvorming
- Meer ruimte geven aan (ver)nieuwe(nde) vormen van participatie

Deze doelstellingen worden in hoofdstuk 2 van de visie nader toegelicht.

**Argumenten**

*1. Het verwoorden van onze visie richt de verwachting*

Het uitspreken dat we staan voor participatie creëert verwachtingen in onze samenleving. Een visie hierover geeft richting en kaders voor een duidelijke, voorspelbare en herkenbare aanpak. Zo weten onze inwoners wat ze van ons kunnen verwachten en wat wij van hen verwachten. Het uiteindelijke proces of keuzes in de samenwerking kunnen

voor ieder onderwerp verschillen, maar van tevoren worden wel dezelfde afwegingen gemaakt.

*2. Helderheid bieden over onderwerpen en taken waarop wordt samengewewerkt*

Ook wordt duidelijk met de participatievisie dat we werk maken van benutten van de kracht van de samenleving, dat gemeente en inwoners partners zijn als het gaat om leefomgeving en kwaliteit van leven, maar dat de gemeente daarnaast een eigen (wettelijke) taak heeft. Vanuit die taak zullen we in sommige gevallen besluiten nemen zonder een hoog participatieniveau na te streven. Bovendien geven inwoners voor bepaalde onderwerpen zelf ook aan dat het genoeg is als we hen puur informeren.

*3. Participatie is maatwerk*

In elke opgave of elk vraagstuk is de situatie anders. Binnen de kaders van beleid, wetten en regels zoeken we samen met inwoners naar de ruimte met als doel de opgave te realiseren zoals dit het best aansluit bij de wensen uit de samenleving. Dit betekent ook dat de samenwerking per opgave er verschillend uit kan zien. En ook de rol die hetzij gemeente hetzij inwoners hebben.

**Kanttekeningen**
*1.Participatie is geen "ei van Columbus"*
Participatie kan zorgen voor beter betere plannen en initiatieven en kan leiden tot meer begrip en draagvlak. Wat participatie niet kan doen is alle conflicten en belangentegenstellingen wegnemen. In bepaalde gevallen zal participatie er hooguit toe leiden dat duidelijker wordt op welke punten er een tegenstelling van belangen of opvattingen is. Deze kanttekening maken we omdat van participatie wel eens het onmogelijke wordt verwacht. En er, na gebleken weerstand of bezwaren, al snel wordt geconcludeerd dat dit iets zegt over de kwaliteit van de participatie. Dat hoeft niet zo te zijn. Het is goed om bij de vaststelling (en de uitvoering) van het beleid te waken voor onrealistische verwachtingen. Goed uitgevoerde participatie biedt vele voordelen, maar het is geen ei van Columbus.

*2. Het innemen van een nieuwe rol kan zorgen voor onduidelijkheid*
Het zoeken naar een nieuwe verhouding tussen gemeentebestuur en inwoners brengt nieuwe mogelijkheden met zich mee. Maar het kan ook zorgen voor onduidelijkheid en verwarring bij betrokkenen die zien dat de verwachte rolopvattingen en -verdeling anders worden. Dit kan zowel aan de gemeentekant zijn als aan de kant van inwoners en betrokkenen. Het is daarom zaak hierin aan de voorkant van participatietrajecten expliciet bij stil te staan.

**Financiën**
Het raadvoorstel heeft geen directe financiële consequenties. De gemaakte en te maken opstartkosten zijn onderdeel van de kosten voor het programma Omgevingswet. Eventuele structurele financiële effecten zullen in de kadernota 2022 inzichtelijk worden gemaakt (als onderdeel van de op dat moment te presenteren structurele effecten van de invoering van de Omgevingswet).

**Communicatie**
In het kader van het onderzoek is met een brede groep betrokkenen besproken. Daarnaast is een brede enquête uitgezet. De resultaten van deze enquête hebben als input gediend voor de participatievisie. Ook is met een groot aantal partijen op verschillende momenten gesproken. Na aanbieding van de visie ter besluitvorming aan

de raad zal het document ook verstrekt worden aan alle externe betrokkenen met wie in de voorbereiding is gesproken.

**Uitvoering**
Zoals hiervoor al gesteld zien we participatie als een doorlopend proces en is deze visie geen eindstation of definitief beeld. Het is een (tussen)stap op weg naar nieuwe manieren van denken en doen. Daarbij vormen de ambitie en bouwstenen uit deze visie een belangrijke leidraad. We gaan hiermee aan de slag en zullen werkende weg ondervinden wat er allemaal nodig is om op deze wijze vorm te geven aan participatie. Wel kunnen we op basis van deze visie nu al een aantal concrete vervolgstappen benoemen.

1. Uitwerken onderdelen participatieplan in model
2. Invulling geven aan rol van participatieadviseur
3. Ontsluiten dashboard
4. Uitwerken en beschikbaar stellen participatiemiddelen in toolbox
5. Concretiseren participatieplicht Omgevingswet

In het kader van de P&C-cyclus wordt een structuur voor monitoring en evaluatie opgezet om de voortgang en ervaringen op het gebied van participatie inzichtelijk te maken.

**Bijlagen**

- Visie op participatie "Bouwen aan een nieuw samenspel"
- Bijlage 1
- Bijlage 2
- Bijlage 3

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Borger-Odoorn,

| | |
|---|---|
| de secretaris, | de burgemeester, |
| drs. D.C Rensen | mr. J. Seton |